

Es Rafal Trobat

un espai únic!

Es Rafal Trobat

A l'extrem nord de Sant Jordi de ses Salines, tocant ja Sant Rafel de Forca, hi trobam un conjunt de valls, arrecerades entre serres, que es coneix per l'antic nom des Rafal Trobat. Enmig d'aquestes àrees elevades hi ha hagut sempre més d'una vintena de cases els habitants de les quals treballaven intensament les terres, des dels vessants dels puigs fins pràcticament el seu cimerol.

Es Rafal Trobat és una àrea ben interessant per la bona conservació del territori, pel paisatge interior i també per les magnífiques vistes a tot el pla de ses Salines. L'arxiduc Lluís Salvador, que va visitar la zona al segle XIX, va apreciar la bellesa i l'encant d'aquestes terres. A més, hi ha una sèrie d'elements de gran importància etnològica: fonts (sobretot la de sa Pega), pous, cases pageses de gran antiguitat, tot el conjunt de marges de pedra seca, o curiositats com alguna de les fites que delimitaven, per damunt la serra, el quartó de ses Salines.

• Vall de Sant Antoni des de la font de sa Pega

• Ses Salines des de la font de sa Pega

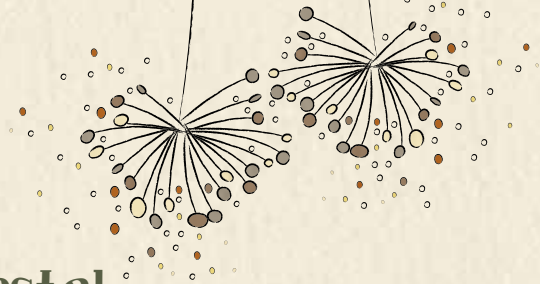

La nova vénda des Rafal Trobat

• Fita des Rei

La dispersió tradicional de les cases a Eivissa i Formentera ha fet necessària la creació d'un sistema propi d'organització territorial: les véndes. Comencen essent una agrupació de cases els habitants de les quals s'uneixen per fer feines comunes i ajudar-se mútuament i acaben designant també el territori que ocupen aquests habitatges. L'Ajuntament de Sant Josep, aprofitant que tramita el nou planejament municipal, ha dividit el territori en pobles i véndes, i n'ha creat de noves per adaptar aquesta figura històrica a la realitat actual. Així, l'antiga vénda de l'Horta s'ha dividit en quatre de noves: Platja d'en Bossa, Pla de Sant Jordi, sa Carroca i es Rafal Trobat. L'aïllament geogràfic d'aquesta darrera vénda ha fet que aquestes terres conservin una forta personalitat pròpia, que els seus habitants mantenen amb orgull, agrupats des de fa anys en una associació de veïns ben activa.

Durant la segona meitat del segle passat, s'han abandonat cases i terres, i per això a l'associació vam considerar que havia arribat l'hora de posar en valor aquest territori. Volem recuperar-lo tant com sigui possible. Volem ser l'exemple que un espai protegit no ha de ser un espai abandonat, sinó tot el contrari. Així, des de la constitució de l'Associació de Veïns des Rafal Trobat hem tirat endavant les actuacions següents.

Pla de defensa forestal

Des de l'inici vam plantejar una sèrie d'actuacions preventives en cas d'incendi. Hem instal·lat un dipòsit d'aigua que facilita l'abastiment als mitjans aeris i terrestres en cas que es declari un foc. Això permet que l'actuació dels serveis d'emergència sigui molt més ràpida. També hem condicionat les vies d'accés per al trànsit de vehicles d'extinció i periòdicament hi fem feines de manteniment. A més, hem fraccionat el territori en funció de la qualitat de la massa forestal, hem acotat la superfície amb la creació de faixes contra el foc i duim a terme jornades amb escoles per divulgar les bones pràctiques en l'àmbit agroforestal i la lluita contra incendis.

• Punt de càrrega d'aigua

• Jornada educativa amb IBANAT

Gestió sostenible del bosc

A banda de les feines de prevenció d'incendis també recuperam les parets, les feixes agrícoles, les construccions rurals i tot tipus d'instal·lacions abandonades. També feim nets els torrents periòdicament i desenvolupam l'activitat cinegètica (vedat de caça) i la venda de llenya i altres productes de la terra.

El vedat

L'associació va crear i gestiona un vedat de caça amb el qual s'aconsegueixen dos objectius fonamentals. Per una banda, amb els recursos econòmics obtinguts amb aquesta activitat recuperam elements etnològics i també els valors ambientals d'aquesta àrea. Reconstruïm parets de pedra seca, rehabilitam pous, fonts, aljubs, i altres valors patrimonials; pel que fa als valors ambientals, recuperam per al cultiu algunes terres que havien estat abandonades. Per altra banda, l'objectiu que aconseguim amb el vedat és la regulació de l'activitat esportiva de caça amb ca eivissenc.

Tudó

Mussol

Tord

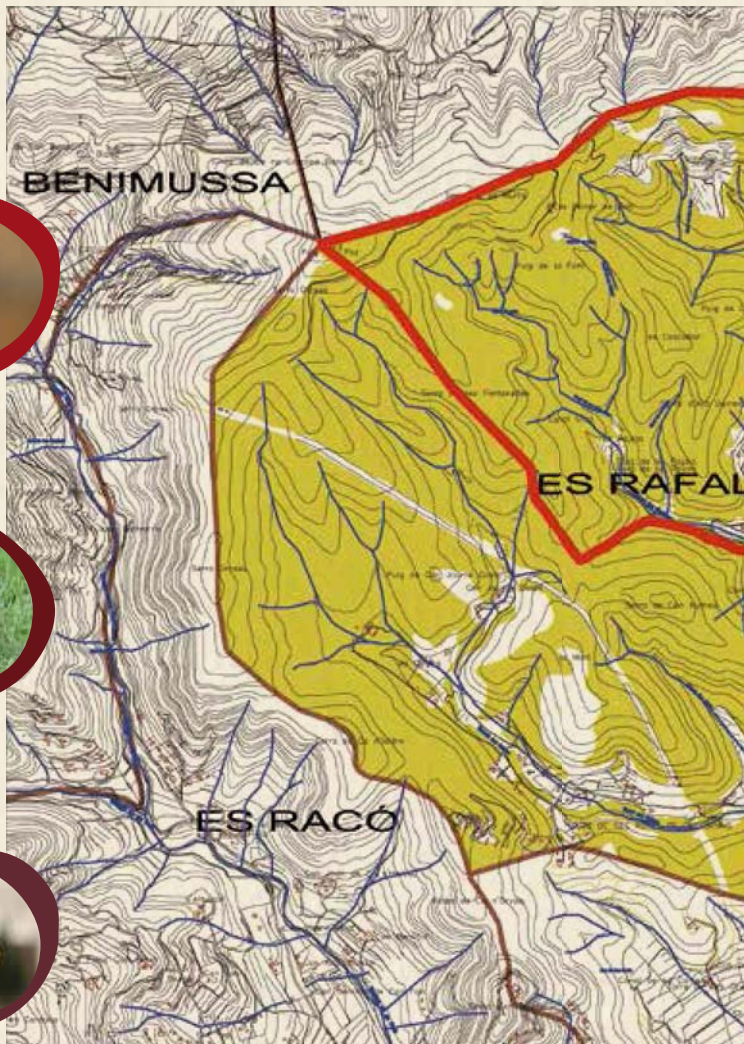
Puput

Òliba

Xoriguer

MAPA DE LA VENDA
DES RAFAL TROBAT

Llegenda

- Límit venda
- Límit terme
- Torrents
- Límit forestal
- Límit vedat

Geneta

Tórtora

Torlit (sebel·li)

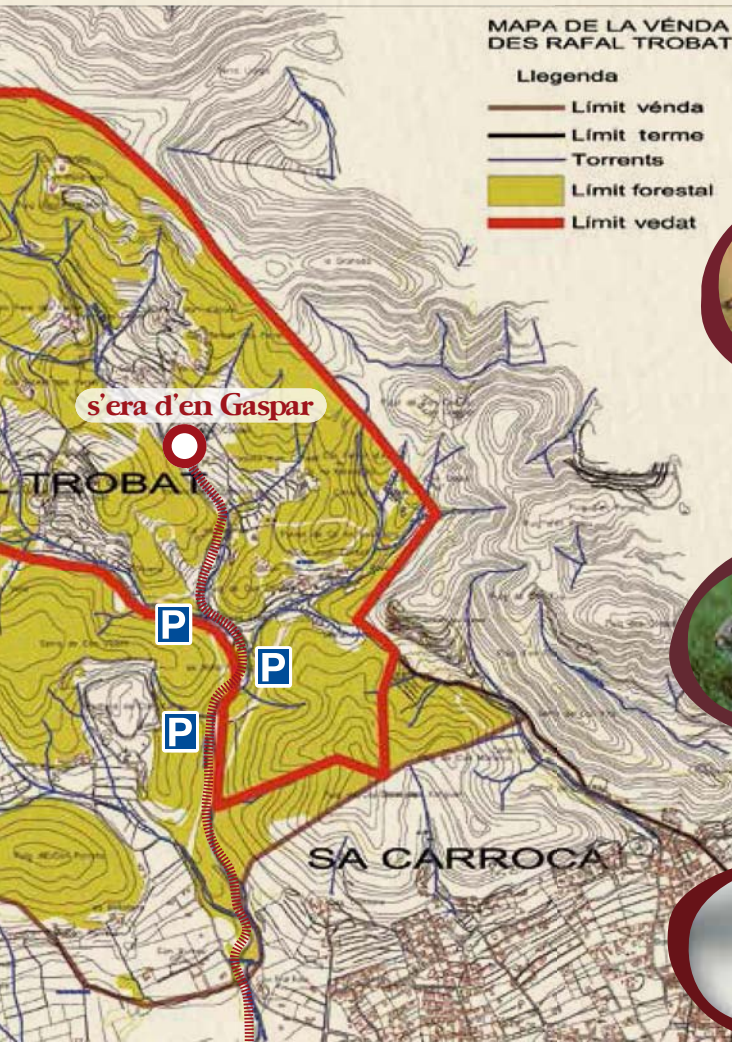
Conill

Becada (cega)

Perdiu

• Pouets de Can Cama • Abans

• Pouets de Can Cama • Deprés

Conservació patrimonial

El paisatge rural eivissenc es va anar conformant partint de la premissa que cada casa pagesa havia de procurar-se allò essencial per a la vida amb les seves pròpies terres: els aliments i l'aigua. Això es tornava una feina titànica si parlem d'una zona com es Rafal Trobat, amb hisendes relativament aïllades entre muntanyes i a importants altituds. A més, l'aqüífer del seu subsol era pràcticament inabastable amb els mitjans tècnics tradicionals. Per tant, s'havia de ser molt valent per començar a foradar la terra, que és el que varen fer els veïns de Can Cama als anys vint del segle passat. I no una, sinó dues vegades, i en un lloc en què no era gaire fàcil. Però ho van aconseguir, allà es va fer el primer pou des Rafal Trobat. L'aspecte dels primers pous era senzill i s'ha volgut respectar en la intervenció que es va fer el 2009, quan es va restaurar aquest primer pou amb la col·laboració de la conselleria eivissenca de Patrimoni. Ha estat el primer element patrimonial recuperat, i volem continuar amb aquesta tasca.

Activitats per conèixer es Rafal Trobat

Un dels nostres objectius, com hem destacat en altres apartats, és ser un exemple de comunitat que respecta i té cura del territori. Per tant, volem que ciutadans d'altres punts de l'illa puguin conèixer-nos, així que organitzam anualment una sèrie d'activitats de caràcter cultural i lúdic en les quals tot aquell qui ho vulgui pot participar:

- Excursions guiades
- Cursa d'orientació
- Taller d'herbes: cada any fixam una data entre juny i juliol, coincidint amb l'època de floració de la frígola, un dels ingredients imprescindibles, per fer aquest taller. Preparam herbes per a tots els assistents i embotellam l'excedent.
- Cursa BTT
- Tallers mediambientals
- Nit d'estels
- Formació ecològica
- Festa anual

• Curs fitosanitaris

• Curs de poda

• Taller d'herbes

Sarri i albarda

Forcat

**Arada de parell
d'animals amb jou**

Llaurador d'hortalissa

Aula educativa

Hem creat una aula educativa, oberta a les escoles i altres col·lectius, per donar a conèixer el patrimoni etnològic i mediambiental de l'indret en el qual vivim, amb el principi que "només pots estimar allò que coneixes".

Carro de barana

Carretó de batre

Màquina de segar

Culleres

Arrast

Arada amb pales

Arada amb rodes

Projecte de gestió d'aigua

És conegut que l'aqüífer de sa Serra Grossa, la bossa d'aigua subterrània que abasteix Sant Jordi i Platja d'en Bossa, és el que es troba més salinitzat de l'illa per l'augment de la demanda i la falta de pluges. Els veïns des Rafal Trobat ens hem posat a fer feina per tal de no perdre ni una gota d'aigua més. Per això duim a terme una sèrie de mesures que ajuden a retenir i filtrar l'aigua, com un canvi en la gestió del sòl, amb treballs més superficials, a l'època i amb l'arreu adequats, gestió de cobertes vegetals, feines de retenció d'aigua a les feixes (contrapendents, canals a la terra, etc.). Així, en una sola feixa de cultiu es poden arribar a recuperar 60 tones d'aigua. Si aconseguim fer-ho a tot es Rafal Trobat podríem recuperar el nostre aqüífer, ja que si augmenta la quantitat d'aigua i es deixa de fer una extracció abusiva, disminuirà molt la salinitat.

Premi Savina 2016

L'associació ecologista Grup d'Estudis de la Naturalesa (GEN) ens va atorgar l'any passat el premi Savina per la nostra tasca de protecció del medi ambient. Aquest reconeixement ens dona encara més empena per continuar amb la nostra feina. Van destacar la nostra constància en el desenvolupament d'activitats de millora ambiental i la protecció dels usos tradicionals del camp, i això continuarem fent, com a mínim, durant deu anys més.

COL-LABOREN:

GOVERN
ILLES
BALEARIS

Ajuntament de
Sant Josep de sa Talaia

Consell

d'Eivissa

Associació de Veïns des
Rafal Trobat

un espai únic!

